

Sunndal kommune

Planprogram

Kommunedelplan for naturmangfold

2021-2033

Sunndal kommune

Fastsatt av kommunestyret

16.02.22

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	2
2 Mål og rammer	3
2.1 Mål for kommunedelplanen	3
2.2 Internasjonale og nasjonale føringer	4
2.3 Regionale føringer	5
2.4 Lokale føringer	6
2.5 Sentrale lovverk	6
3 Utviklingstrekk og utfordringer	7
3.1 Hva truer naturmangfoldet?	7
3.2 Sentrale tema	8
4 Planprosess	8
4.1 Organisering av planarbeidet	8
4.2 Medvirkning	9
4.3 Fremdriftsplan	9

1 Innledning

Naturen i Sunndal er variert og vakker, med artsrike daler og fjellsider, og et unikt kulturlandskap. Naturen forsyner oss, både direkte og indirekte, med ulike økosystemtjenester som vi er avhengige av. Disse økosystemtjenestene, også kalt naturgoder, er blant annet mat, ferskvann, medisin, klima og luftkvalitet, binding og lagring av karbon, pollinering, og dannelse av buffere mot ekstreme natur- og værhendelser. Naturen har en enorm verdi og naturgodene, økosystemtjenestene, som vi er avhengige av må forvaltes på en måte som hindrer svekkelse og at arter utryddes og naturtyper forsvinner.

Norge har gjennom FNs konvensjon for biologisk mangfold forpliktet seg til å stanse tap av naturmangfold. Stortingsmeldingen [Meld. St. 14 \(2015-2016\) Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold](#) ble vedtatt i 2016. Her slås det fast at «ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres». Stortingsmeldingen slår fast at vi må sørge for en bærekraftig bruk av de norske økosystemene og ta vare på artsmangfoldet og naturtypene vi har for å ikke bare hindre tap av naturmangfold, men også økosystemtjenestene naturen gir oss. Natur med rikt mangfold er en robust natur.

Miljødirektoratet har innvilget Sunndal kommune et tilskudd på 125 000 kr til å utarbeide kommunedelplan for naturmangfold. En kommunedelplan vil gi økt kunnskap om og oversikt over hva slags naturmangfold som er i Sunndal kommune. Kunnskap om naturmangfold av lokal, regional og nasjonal verdi vil sammenstilles i planen. Planen vil være utformet som en tematisk kommunedelplan, med en tidshorisont på 12 år, fra 2021-2033. Planområdet omfatter hele kommunens areal, med vekt på arealer med utbyggingspress og områder med naturmangfold som trues av andre faktorer. Det legges opp til at planarbeidet gjennomføres slik at den kan vedtas i løpet av første kvartal av 2023.

Arbeidet med kommunedelplaner for naturmangfold ble startet som en oppfølging av [St. meld. 14 \(2015-2016\) Natur for livet](#), hvor det står: «Regjeringen ønsker å legge til rette for at kommunene kan øke sin kompetanse om naturmangfold. Regjeringen foreslår at dette skal skje gjennom et godt kunnskapsgrunnlag og økt veiledning, og gjennom et pilotprosjekt om kommunedelplaner for naturmangfold. I dette pilotprosjektet vil det bli lagt vekt på de verdiene som naturmangfoldet representerer i nasjonal, regional og lokal sammenheng.»

2 Mål og rammer

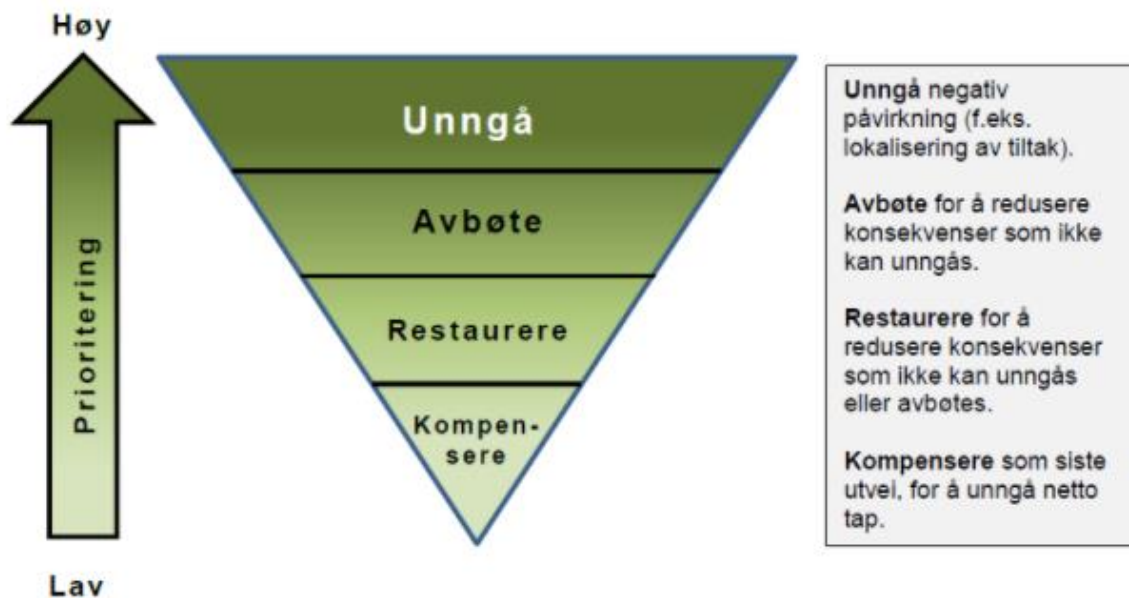
2.1 Mål for kommunedelplanen

Hovedmålet med å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold er å hindre tap av naturmangfold i kommunen og bevare det gjennom bærekraftig bruk og kunnskapsbasert forvaltning. Det skal arbeides for å få en helhetlig oversikt over verdifulle naturområder, naturtyper og arter i Sunndal kommune. Gjennom kompetanseheving og økt kunnskapsgrunnlag kan man løfte og styrke naturmangfoldet i kommunen og bidra til at ivaretagelse av naturmangfoldet blir mer prioritert. Dette er avgjørende for å stanse tapet av naturmangfold.

En kommunedelplan vil ha som hensikt å:

- Bidra til økt kunnskapsgrunnlag og kompetanseheving
- Øke kunnskapen om naturforvaltning blant politikere og internt i kommunens egen virksomhet.
- Løfte naturmangfoldet i kommunen og skape eierskap og engasjement blant kommunens innbyggere.
- Få frem naturområder av lokal verdi
- Kartlegge utfordringer som kommunen har angående ivaretagelse av naturmangfold.
- Gjøre kunnskap om naturmangfoldet tilgjengelig for allmennheten og forvaltningen
- Gi god og helhetlig kunnskapsoversikt og tydelige strategier for forvaltning av natur, som igjen vil gi gode retningslinjer for saksbehandling og forenkle prosessen.
- Identifisere områder med utredningsbehov

Planarbeidet vil sette mer fokus på naturen i Sunndal og gi næringslivet, offentlig forvaltning, grunneiere og andre et styrket insentiv til å ta vare på naturmangfoldet i kommunen gjennom kunnskapsbasert og bærekraftig forvaltning. En strategi for kunnskapsformidling blant innbyggerne om naturmangfoldet i Sunndal vil skisseres.

Figur 1: Ved en utbygging skal det først vurderes om en negativ påvirkning på naturen kan unngås, deretter hvordan det kan avbøtes og restaureres. Til slutt kan en eventuell kompensasjon vurderes. Kilde: Statens Vegvesen (Modifisert etter Meld. St 14 Natur for livet, s 87).

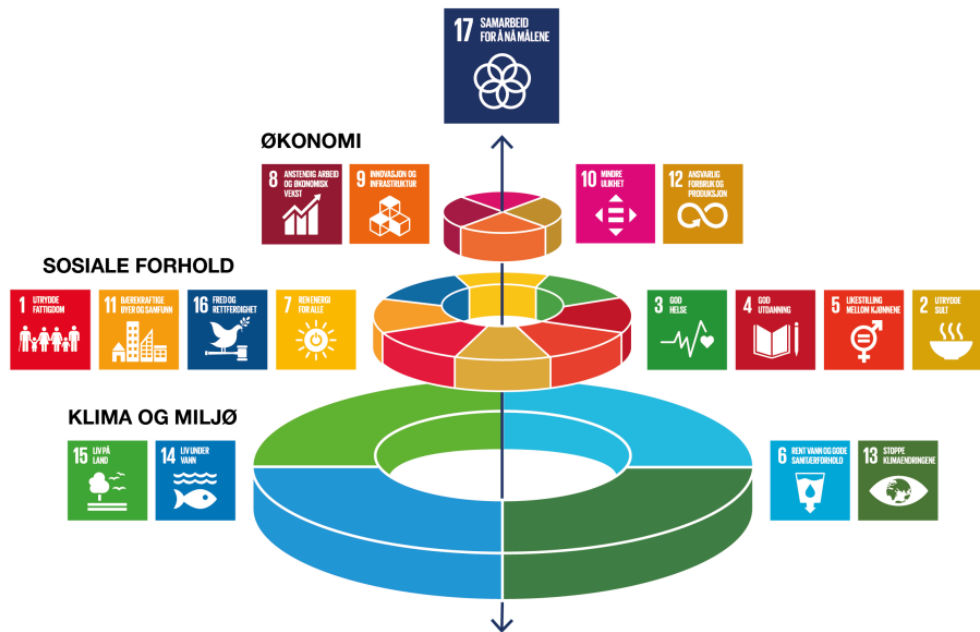
2.2 Internasjonale og nasjonale føringer

FNs naturpanel: [FNs naturpanel](#) (IPBES) er et globalt panel som i 2019 publiserte sin første hovedrapport om naturens tilstand. Den slo fast at et stort antall arter i Norge er utrydningstruet, og hovedårsaken er arealbruk.

FNs bærekraftsmål: Sunndal kommune skal legge [FNs bærekraftsmål](#) til grunn i all samfunns- og arealplanlegging. Figuren under viser sammenhengen på tvers av de 17 bærekraftsmålene og hvordan de relateres til de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft (figur 2). Klima- og miljømessig bærekraft innebærer å sikre det naturlige livsgrunnlaget vårt gjennom å ta vare på naturen og klimaet og vektleggingen til denne er helt avgjørende. Bærekraftsmålene 13 – *Stoppe klimaendringene*, 14 – *Livet i havet*, og 15 – *Livet på land*, er viktige mål kommunen skal jobbe for.

[Konvensjonen om biologisk mangfold](#) er en global avtale som omhandler bærekraftig og rettferdig bruk av biologisk mangfold, og har tre formål:

- Å bevare det biologiske mangfoldet
- Sikre bærekraftig bruk av biologiske ressurser
- Sikre en rimelig og rettferdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av genetiske ressurser.

Figur 2: Kilde: Azote Images for Stockholm Resilience Centre.

Nasjonale miljømål: Norge har 23 [miljømål](#) som er fastsatt av Klima- og miljødepartementet. Tre mål omfatter naturmangfold:

- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester
- Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær-truede arter og naturtyper skal bedres.
- Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.

2.3 Regionale føringer

I [Fylkesplan for bærekraftfylket Møre og Romsdal 2021-2024](#) er et av målene å bli miljøfylke nr. 1. I planen kommer det frem fire utviklingsmål, hvorav ett av dem er miljø.

Mål som gjelder naturmangfold:

- Forvalte sjø- og landarealene slik at det blir lagt til rette for bærekraft og verdiskaping, basert på en arealbruk som avgrenser behovet for transport, og hindrer unødvendige landskapsinngrep.
- Ha god tilstand på 90 prosent av økosystemene både på land og i vann, og stanse tap av naturtyper og arter.
- Bevare viktige landskap, og redusere tapet av verdifulle kulturminner og kulturmiljø til under 0,4 prosent årlig.

2.4 Lokale føringer

Kommunedelplanen vil ha en kunnskapsdel og en handlingsplan, hvor eksisterende kunnskap, mål, og strategier

I samfunnsdelen og arealdelen i [kommuneplan for Sunndal kommune 2020-2025](#) er det flere strategier og føringer som har betydning for naturmangfoldet i Sunndal:

- Delta aktivt i en kunnskapsbasert forvaltning av verneområdene i kommunen.
- Hensynet til viktige landskaps- og naturverdier, og områder for friluftsliv skal vektlegges.
- Delta i arbeidet for å få mer sjøaure og frisk laks i vassdraga med anadrom fisk.
- Naturressurser og dyrka/dyrkbar jord skal sikres mot nedbygging.
- Opprettholde og om mulig gjenskape økologiske nettverk mellom naturtyper, sammenhengende blå-grønne strukturer og landskap.
- Gjennomgang av vedtatte utbyggingsområder som ikke er tatt i bruk om de er i tråd med dagens målsetting om å bevare natur og redusere klimagassutslipp.

Sunndal kommune har i samfunnsdelen slått fast et mål om at kommunen skal drive en *bærekraftig forvaltning av natur og verneområder*. Det er viktig at naturmangfoldet blir ivaretatt i den kommunale forvaltningen.

2.5 Sentrale lovverk

Plan- og bygningsloven stiller krav til bærekraftig utvikling og er grunnlaget for å styre arealbruk og skal sikre en samordning og avveining av samfunnsinteresser. Den gir muligheter til å ta hensyn til miljø i forvaltning av areal.

Naturmangfoldloven er den mest sentrale loven når det gjelder naturforvaltning, og er gjeldende for alle sektorer som forvalter naturmangfold eller tar beslutninger som påvirker naturmangfoldet.

Det er flere relevante lover i tillegg til de nevnte ovenfor. Noen eksempler er: miljøinformasjonsloven, jordloven, skogloven, klimaloven, vannressursloven, forurensningsloven, miljøinformasjonsloven, kulturminneloven, viltloven, friluftsløven, motorferdselloven, m.m.

3 Utviklingstrekk og utfordringer

Sunnadal kommune har et areal på 1713 km² og ca. 67 % av arealet har ulike former for vernestatus (figur 3). Det foregår endringer med utvikling av næringsliv, reiseliv og transport. Behovet for næringsarealer øker og et generelt behov for areal til boliger og fritidseiendommer legger press på naturmangfoldet.

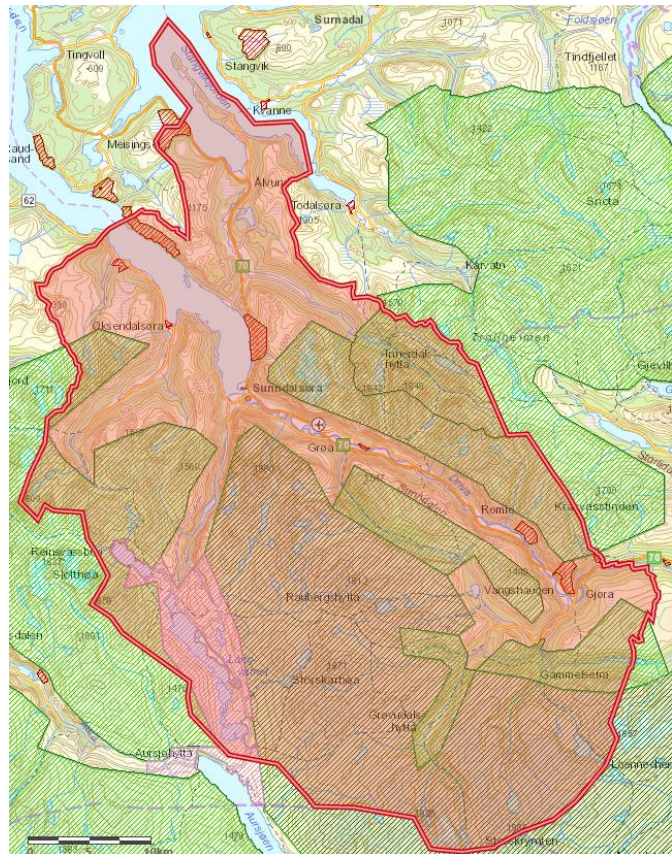
3.1 Hva truer naturmangfoldet?

Den største trusselen mot naturmangfoldet i kommunen er arealendringer og -bruk, og behovet for eiendommer til utbygging legger press på arealet. Nedbygging av norsk natur truer leveområdene til arter og kan føre til vanskeligheter for å opprettholde artsbestander. Som arealforvalter er det viktig at kommunen utøver sin rolle på en god måte.

Når det tas beslutninger innen samfunns- og arealplanlegging kan viktige funksjoner i naturen bli nedprioritert eller oversett, og arts- og biomangfold kan i verste fall gå tapt. I tillegg påvirker arealendringer og -bruk forholdet mellom artene, og kan resultere i at noen arter øker bestanden sin, mens andre reduseres.

Fragmentering, oppstyking, av naturen

truer artsbestandene ved at leveområdene til arter blir oppdelt. Endringer i klima, forurensning, overhøsting, og spredning av fremmede arter truer også naturmangfoldet i stor grad. Naturmangfoldet trenger robuste og velfungerende økosystemer for å kunne tilpasse seg klimaendringer og andre trusler. Rundt halvparten av de truede artene lever i skogen, mens en fjerdedel er knyttet til kulturmark.

Figur 3: Kommunegrensen er angitt med rødt omriss. Og fyll. Skraverte områder i grønt og rødt er arealer som er vernet etter naturvernloven. Kart hentet fra naturbase.no.

3.2 Sentrale tema

Planarbeidet vil rette fokus mot ulike tema.

- Truet og sårbart naturmangfold
- Trusler mot naturmangfoldet i Sunndal
- Kulturlandskap
- Vannmiljø
- Landbruk
- Utvalgte arter – natur av lokal verdi
- Naturrestaurering
- Klima
- Kunnskapsgrunnlag
- Fremmede arter
- Vegetasjonsbelter
- Naturmangfold i fjellet
- utfordringer i Sunndal kommune
- Friluftsliv

Det kan dukke opp behov for utredning underveis i planarbeidet. Planen vil synliggjøre kunnskapshull og hvilke områder det bør satses for å innhente mer informasjon om naturmangfold. Er det behov for ytterligere kartlegging av arter eller naturtyper eller tilleggskartlegging, må kommunen ta stilling til dette.

4 Planprosess

Gjennom planarbeidet vil kommunen samle tilgjengelig kunnskap om naturmangfold og lage en kunnskapsdel. For å bevare naturmangfoldet for senere generasjoner, vil en del av planen utarbeides som en handlingsplan. I handlingsplanen skal det redegjøres for konkrete tiltak kommunen bør iverksette for å hindre tap av naturmangfold, og hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende årene eller mer. Handlingsplanen skal i utgangspunktet revideres årlig og kunnskapsdelen hvert fjerde år.

4.1 Organisering av planarbeidet

Det skal etableres en arbeidsgruppe består av administrasjonen, ved Avdeling for samfunnsutvikling. Gruppen består av jordbruksrådgiver, skogbruksrådgiver, arealplanlegger og klima- og miljørådgiver. Andre ansatte i kommunen kan bli kalt inn ved behov. Klima- og miljørådgiver har den daglige oppfølgingen av planarbeidet.

Til gjennomføring av planen skal det også nedsettes ei referansegruppe. Ved behov skal referansegruppa bistå i planarbeidet. Det legges opp til å knytte kontakt med eksterne myndigheter og organisasjoner. Representanter fra for eksempel: Statsforvalterens miljøvernavdeling, fylkeskommunen, Dovrefjell nasjonalparkstyre, Verneområdestyret i Trollheimen, andre fagmiljøer og interesseorganisasjoner. Andre kan også kalles inn. Referansegruppa kalles inn ved behov.

En styringsgruppe vil bli nedsatt og teknikk-, miljø- og kulturutvalget er aktuell til denne rollen som faglig utvalg.

4.2 Medvirkning

Planen utarbeides som en tematisk kommunedelplan og skal følge kravene i plan- og bygningsloven, jf. § 11-1.

Planprogrammet vil være grunnlag for vedtak i kommunestyret og det videre planarbeidet som skal igangsettes. Gjennom å sende planprogrammet på høring ønsker vi å få innspill til hva planen bør inneholde og hvordan man ønsker å medvirke til planen.

Det skal settes av god tid til medvirkning og kommunen ønsker innspill fra enkeltpersoner, grunneiere, interesseorganisasjoner, lag, foreninger, og eksterne fagpersoner. Medvirkning og samarbeid er nøkkelord og det vil være viktig å involvere personer som har god kunnskap om det lokale naturmangfoldet og samle kunnskap om viktige naturområder som ikke er undersøkte under tidligere kartlegginger. Ulike kanaler benyttes for å nå ut til innbyggerne og gis muligheten til å medvirke i arbeidet med kommunedelplanen. Det vil være aktuelt å holde informasjonsmøter/folkemøter.

Vi vil invitere til å komme med innspill til planprogrammet og det videre planarbeidet, både forslag til viktige tema eller endring av tema, hva kommunen bør tenke på, natur av lokal verdi, konkrete tiltak til kommunedelplanens handlingsdel, viktige områder for naturmangfold, m.m.

4.3 Fremdriftsplan

Det planlegges at et planforslag skal utarbeides og legges frem etter sommeren 2022, med påfølgende høringsperiode. Kommunedelplanen for naturmangfold vil legges frem til sluttvedtak i løpet av siste kvartal av 2022.

	2021				2022											
Aktivitet	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Utkast til planprogram utarbeides	■															
Politisk vedtak: Varsel om oppstart og planprogram	■															
Planprogram på høring		■	■													
Bearbeiding av planprogram				■	■	■										
Kommunestyret fastsetter planprogram						■										
Utarbeide planforslag						■	■	■	■	■	■	■	■			
Politisk behandling av planforslag og offentlig ettersyn														■	■	
Politisk sluttbehandling av plan															■	■
Sluttrapportering til Miljødirektoratet																■